

AZ EGYHÁZI REND SZEREPVÁLLALÁSA SOMOGY
VÁRMEGYE KÖZGYŰLÉSEIN, 1790–1830¹

THE PARTICIPATION OF THE CLERGY IN THE GENERAL
ASSEMBLIES OF SOMOGY COUNTY, 1790–1830

Kovács Dániel László
Pécsi Tudományegyetem

ÖSSZEFOGLALÁS

Az 1848 előtti rendi világ egyik jellegzetes sajátossága volt, hogy a köz-, a magán- és az egyházigazgatás párhuzamosan létezett, és nagyrészt egymással összefonódva alakították a hatalmi viszonyokat. Jelen munkában ezek közül két szféra, a köz- és az egyházigazgatás szimbiózisát vizsgálom, az elemzésem pedig középszinten, a vármegyei világon keresztül ragadja meg a kérdést. Ezen színtér legfontosabb döntő fóruma a vármegyei gyűlés volt, ebből kifolyólag az itt résztvevő személyek kollektív biográfiai feldolgozásával érthetjük meg, hogy mely csoportok formálták a lokális közéletet. A vizsgálat kizárólag Somogyra, illetve az 1790–1830 közötti időszakra szűkítését elsősorban gyakorlati megfontolások indokolták, a szűkebb keretek lehetővé teszik a forrásanyag teljes körű feldolgozását. A módszertan kialakításakor két olyan kérdés merült fel, amelyre mindenképpen választ kell adni jelen kutatásnak: egyrészt az egyházi társadalom mely tagjai vettek részt ténylegesen a lokális közéletben, másrészt milyen feladatokat láttak el ebben a közegben? Mindkét kérdés megválaszolására a vármegyei közgyűlések jegyzőkönyvei kínálnak lehetőséget.

ABSTRACT

One of the characteristic features of the estate-based world before 1848 was that public administration, private administration, and ecclesiastical administration existed in parallel and, to a large extent, intertwined in shaping power relations. In the present study, I examine the symbiosis of two of these spheres, public and ecclesiastical administration, approaching the issue at the intermediary, county level. The most important decision-making forum of county governance was the general assembly; consequently, through the collective biographical analysis of its participants, we may understand which groups shaped local public life. The restriction of the investigation exclusively to Somogy and to the period between 1790 and 1830 was primarily justified by practical considerations, as the narrower framework makes it possible to process the source material in its entirety. In developing the methodology, two questions arose that this research must necessarily address: on the one hand, which members of ecclesiastical society actually participated in local public life, and on the other hand, what functions they performed within this milieu. The minutes of the county general assemblies provide an opportunity to answer both questions.

¹ A kutatás az Egyetemi Kutatói Ösztöndíj Program EKÖP-24-3-II kódú pályázataival az Innovációs és Kulturális Minisztérium, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap, valamint a Pécsi Tudományegyetem anyagi és szakmai támogatásával valósult meg.

Kulcsszavak: prozopográfia, nyilvánosság, részvétel, egyházi társadalom, egyházi középréteg, alsópapság

Keywords: prosopography, public sphere, participation, ecclesiastical society, ecclesiastical middle rank, lower clergy

Bevezetés

Az 1848 előtti rendi Magyarország egyik sajátos jellegzetessége volt, hogy a közigazgatás, a magánigazgatás, illetve az egyházi igazgatás egymás mellett és egymással szoros kapcsolatban működött, megosztva a hatalom gyakorlását. A párhuzamosan létező struktúrák nem csupán különböző területek felett intézkedtek, hanem kölcsönösen is hatottak egymásra, nagyrészt közösen alakították ki az országos és a lokális viszonyokat. Jelen munkában két szférának, a közigazgatásnak és az egyházigazgatásnak az összefonódását vizsgálom társadalomtörténeti szempontból. Az elemzésem újszerűségét a fókuszválasztása adja: a korábban már kutatott makrointézmények (pl. diéta)² helyett, a rendi állam közép-, azaz mezoszintjére, a vármegyei világra irányítom a figyelmet. Ellentétben az országgyűléssel (amelyet csak periodikusan hívtak össze), ez az a közeg, amely valódi lehetőséget kínál a két szféra mindennapi érintkezésének feltárására, a lokális szerepvállalások megvilágítására.³

² Az egyházi rend diétai jelenlétét és szerepvállalását a 18. század folyamán legfrissebben vizsgálta: *Forgó András*: A pálos rendfőnök és képviselői a 18. századi magyar országgyűléseken. In: *Decus solitudinis. Pálos évszázadok*. Szerk. Sarbak Gábor – Óze Sándor. Budapest, 2007. 166–176. *Uő*: A 18. század elején visszatérő szerzetesi közösségek, mint a magyarországi rendi politika új szereplői. *Századok* 143. (2009) 1105–1122.; *Uő*: Ciszterci előljárók és a XVIII. századi magyar országgyűlés. In: *A Ciszterci rend Magyarországon és Közép-Európában*. Szerk. Guitman Barnabás. Piliscsaba, 2009. 322–343.; *Uő*: Görög szertartású püspökök a 18. század végi magyar országgyűlésen. *Egyháztörténeti Szemle* 11. (2010) 3. sz. 26–47.; *Uő*: Egy politikai küzdelem tanulságai. A munkácsi püspök és káptalan erőfeszítései az országgyűlési részvételért In: *Rendiség és parlamentarizmus Magyarországon. A kezdetektől 1918-ig*. Szerk. Dobszay Tamás és társai. Budapest, 2013. 218–229.; *Uő*: Az egyházi rend a szatmári megegyezés utáni országos politikában. In: *Az 1712. évi pozsonyi diéta egy ciszterci szerzetes szemével*. Szerk. Forgó András. Pannonhalma–Veszprém, 2013. 7–64. *Uő*: Egyház – Rendiség – Politikai kultúra. *Papok és szerzetesek a 18. század országgyűlésein*. Budapest, 2017.; *Dobszay Tamás*: Káptalani követek a rendi országgyűlés utolsó évtizedeiben. In: *Katolikus egyházi társadalom Magyarországon a 19. században*. Szerk. Csibi Norbert – Forgó András – Gózy Zoltán. Pécs, 2021. 63–76.

³ A vármegyék köz- és kisgyűlései évente számtalanszor üléseztek, egy-egy *sessio* pedig akár hetekig is elhúzódhatott. A nagyszámú adat és az alacsony forráspusztulás kiváló lehetőséget kínál a közéletben aktív személyek és csoportok kutatására, a

Az elemzés keretei kizárólag Somogyra⁴ – és egy rövid, mindössze négy évtizedes vizsgálati időtartamra (1790–1830)⁵ terjednek ki, melynek meghatározását elsősorban pragmatikus szempontok motiválták. A megközelítés koncentrált mivoltát indokolttá teszi a helyi sajátosságok kellő mélységű megismerése, valamint a vármegyei jegyzőkönyvek teljességi feltárása.⁶ A kutatói kérdések megállapítása során alapvetően két fő megválaszolható problémakör rajzolódott ki: egyrészt kik voltak azok az egyházi személyek, akik ténylegesen közvetlenül (nemcsak megbízottjaik útján) szerepet vállaltak a lokális közéletben, másrészt ezen szerepvállalás milyen formában valósult meg? A fókuszomat a vármegyei szint kiemelt fontosságú eseményein, a főispáni beiktatásokon, a tisztviselő- és a diétai küldöttválasztásokon jelenlévőkre helyeztem,⁷ ezen személyeket egy

változások, a folyamatok szinte napiszintű nyomon követésére.

⁴ A 18–19. század fordulóján Somogy felekezeti térképét két római katolikus egyházmegye határozta meg: a veszprémi, amely 51 plébániát fogott össze, és a pécsi, amely mindössze 4-et. Az evangélikusok a dunántúli területben 11 lelkésszel, míg a reformátusok a belső-somogyi egyházmegyében 56, a külső-somogyiban pedig 22 prédikátorral működtek. Előbbiek a dunántúli, utóbbiak a dunamelléki szuperintendens fennhatósága alá tartoztak. A vármegye felekezeti viszonyairól szóló kortárs közléshez: *Rumy Károly György*: Nemes Somogy Vármegye földrajzi, statisztikai és helyrajzi leírása. Közreadta: *Tóth Péter*: Somogy megye leírása 1812-ből. In: *Somogy megye múltjából – Levéltári évkönyv*, 19. Szerk. Kanyar József. Kaposvár, 1988. 48–49.

⁵ A „rövid” időtartamú vizsgálatok relevanciáját bizonyítják a vármegyei világot néhány évtizedes keretben bemutató friss elemzések. Például: *Deák Ádám*: Csanád vármegye nemessége és tisztikara 1820–1848 között. *Aetas*, 38. (2023) 3. sz. 77–92.; *Kovács Dániel László*: Somogyi tisztújítások a táguló politikai nyilvánosság és közéleti részvétel időszakából. *Karrierutak a vármegyei igazgatásban. 1806–1830*. In: *Somogy megye múltjából – Levéltári évkönyv*, 53–54. Szerk. Récsei Balázs. Kaposvár, 2024. 17–52. *Pintér Tamás*: Baranya vármegye reformkori követei (1825–1848), *Grastyán-Füzetek* 2. (2023) 175–200.; *Uő*: Karrierutak, trendek és stratégiák a reformkori baranyai tisztikar központi hivatalaiban, *Janus Pannonius Múzeum Évkönyve*, 57. (2024) 169–179.; *Sáfrány Tímea*: Tisztújítások és tisztviselői karrierutak a reformkori Csongrád vármegyében. *Századok*, 156. (2022) 531–562.

⁶ Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Vármegyei Levéltára (a továbbiakban: MNL SVL), IV. Somogy Vármegye Nemesi Közgyűlése és Albizottsága iratai, b. Köz- és kisgyűlési jegyzőkönyvek (a továbbiakban IV.1.b.), 1790 és 1830 közötti kötetek.

⁷ „A késő rendi nemesi mentalitásnak, »elváráshorizontnak« megkerülhetetlen részét képezte a közügyekben való aktív részvétel, az indokolatlan távolmaradás akár szankcionálható is volt. Akik a helyi közélet kiemelkedő alkalmain sem tették tiszteletüket különféle okok miatt, azok aligha tekinthetők a vármegyei elit részének.” Lásd a megállapítás hátterét: *Kovács Dániel László*: Lehet-e definiálni a vármegyei elitet a 18–19. század fordulóján? Fogalmi és módszertani problémák. *Grastyán-füzetek*, 3. (2024) 21–36.

kollektív biográfiai adattárba foglalva közösen, a prozopográfia módszerével elemzem.

A prozopográfiai adattár szereplői

Egyházi központok hiányában a főpapság jelenléte mérsékeltnek tekinthető a somogyi törvényhatóság közgyűlésein. 1790 és 1830 között mindössze hat katolikus püspök és egy református szuperintendens neve került rögzítésre a jegyzőkönyvekben, a megjelent prelátusok ráadásul csak címzetes tisztségeiknek köszönhették a státuszukat.⁸ Jellemzően a főispánok beiktatása idején látogattak a vármegyébe (elsősorban ceremonális okokból), részvételük a tisztújításokon és a diétai követválasztásokon kevésbé jellemző. A legnagyobb aktivitást Széchényi Ferenc kormányzása idején mutatta a csoport, amikor egyes prelátusok akár visszatérő szereplőnek is tekinthetők a törvényhatóság közéletében,⁹ összességében azonban kijelenthető, hogy szerepük elhanyagolható. Bár 1798-ban Széchényi táblabírói kinevezésben részesítette gróf Keglevich Zsigmond, Szabó András és Csapody Lajos püspököket,¹⁰ a későbbiek folyamán ők sem vállaltak semmilyen vármegyei feladatot, nem lettek különböző bizottságok vagy kiküldetések tagjai.

A főpapság távolmaradása a vármegyei közélettől aligha vezethető vissza az egyházi és világi igazgatás éles szétválására, hiszen az egyházi középhéreg és az alsópapság jelenléte Somogyban a vizsgált időszakban kifejezetten jelentős volt. Sokkal inkább azok a megfigyelések ültethetők át erre a csoportra, amelyeket a főnemesség esetében is rögzíthetők: ahogyan az országos szinten aktív, óriásbirtokokkal rendelkező grófok és bárók, úgy az egyházmegyék élén álló püspökök sem a vármegyei térben fejtették ki politikai tevékenységüket – helyi jelenlétük többnyire a megbízottjaik, az ügyészek, a kanonokaik révén valósult meg. Az egyházmegyével nem rendelkező címzetes püspökök akár hasonlóan aktív szerepet is betölthettek volna, mint az arisztokrata nivó fenntartásáért küzdő kisebb mágnások – az eredmények azonban nem ezt támasztják alá. Az aktivitás hiányának oka feltehetően a betölthető somogyi egyházi javadalmak

⁸ Csapody Lajos szkópiai, gróf Keglevich Zsigmond makáriai, Pierer József tinnini, Szabó András novi, Szányi Ferenc dulcinói, Zsolnay Dávid dulmi, valamint tinnini titulátúrát viselt, ezekben a minőségükben jegyezték fel őket a protocollumokban. Tormássy János a Dunamelléki Református Egyházkerület szuperintendenseként volt jelen Teleki László 1812-es installációja idején.

⁹ Az egyházi vezetők közgyűlési jelenlétének ösztönzése mögött minden bizonnyal szerepet játszott Széchényi személyes vallásossága is. A főispán mélyen hívő, a katolikus egyházhoz szorosan kötődő arisztokrata családból származott, a korábbi szabadkőműves pályafutása miatt pedig hiba lenne személyét ateistaként vagy éppen vallásellenesként jellemezni, ahogy azt később egyes kortársai is tették. A kérdéshez lásd *Miskolczy Ambrus*: Széchényi Ferenc a szabadkőművesség erénykultuszától a katolikus megújulásig. Budapest, 2019.

¹⁰ A táblabírói kinevezésekhez I. MNL SVL IV.1.b. 1798. júl. 4.

hiányában keresendő, és abban, hogy a vármegye közéletében való aktivitás nem kecsgetett bármiféle előmeneteli lehetőséggel.

A közgyűléseken megjelenő prelátusok az idősebb korosztályhoz tartozó, ötvenes-hatvanas éveikben járó egyházi vezetők voltak. Származásukat tekintve meglehetősen sokszínű a kép: egyikük sem a Dél-Dunántúlról került a törvényhatóságba, valamennyien a régió kívülről érkeztek.¹¹ Somogyi kötődéssel egyedül Csapody Lajos bírt, akinek unokaöccse, Csapody Gábor a vármegye meghatározó tisztségviselője volt – előbb főszolgabíróként, később alispánként szolgált. A családi kapcsolat ellenére azonban Csapody Lajos közéleti aktivitása sem haladta meg a ceremoniális közgyűlési részvételt.¹²

A katolikus főpapok sorában feltűnő kivételt képez Tormássy János református szuperintendens, aki Teleki László főispáni beiktatása alkalmából vett részt a vármegye közgyűlésén. Jelenléte nem tekinthető véletlennek: míg Tormássy a Dunamelléki Egyházkerület püspöke volt, addig Teleki ugyanezen egyházkerület világi gondnokaként töltött be kulcsszerepet.¹³ Érdemes kiemelni, hogy a türelmi rendelet életbe lépését követő évtizedekben sem rendeződtek teljesen a katolikus és protestáns egyháziak közötti presztízs és státuszbeli különbségek. Bár a püspökök rendszerint közvetlenül a főispánok után, a jelenléti listák legelején kaptak helyett, Tormássyt csak a földesurak felsorolását követően rögzítették.¹⁴

A mélyebb elemzés világosan rámutat arra, hogy a főpapok alkották a vármegyei szereplők közül a legkevesebb lokális kötődéssel rendelkező csoportot, esetükben ilyen kapcsolatok egyáltalán nem kimutathatóak. Feltűnő továbbá az a státuszbeli hátrány is, amely a főnemességhez képest megfigyelhető. A deficit okai egyértelműen a jelenlévő főpapok kinevezésének

¹¹ Pierer Sopronból, Zsolnay Vasból, Csapody Nyitrából, Szabó Hontból, míg Keglevich és Szányi Tornából származott. A szolgálati helyek tekintetében hasonlóan tág szórás figyelhető meg: Csapody és Zsolnay a veszprémi, Keglevich és Szabó az esztergomi, Pierer a győri, Szányi a pécsi egyházmegyében tevékenykedett a somogyi aktivitása idején.

¹² Az idősebb Csapody, még veszprémi kanonokként, unokaöccse előmenetelét mindenképpen támogathatta. Amikor az ifjabb Csapody 1789-ben kis híján a viharos Balatonba fulladt csónakjával, a partról az eseményt Splényi József főispán társaságában végignézte a nagybáty is. A sikeres megmenekülést követően a kanonok „*jól lebordta*”, sőt „*csaknem meg is korbácsolta*” a felelőtlen unokaöcsét – legalábbis erről számol be pálóczy Horváth Ádám egy levele. Kazinczy Ferenc levelezése. 1. köt. Szerk. Váczy János. Budapest, 1890. (Kazinczy Ferenc összes művei, 1.) 408–413.

¹³ Tormássy életútjához lásd *Zoványi Jenő*: Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon. Szerk. Ladányi Sándor. 3. javított, bővített kiadás. Budapest, 1977. 651.

¹⁴ A főpapok a főurakat megelőzve szerepeltek a közgyűlési jegyzőkönyvek jelenléti listáin, összhangban az egyházi rend elsőbbségre a státuszok között.

névleges mivoltában keresendőek, a lokális szintér formálásához valódi javadalmak nem álltak a rendelkezésükre.¹⁵ (1. táblázat.)

1. táblázat: Somogy vármegye főispáni beiktatásain, tisztújításain, diétai követválasztásain jelenlévő főpapok 1790 és 1830 között. (Saját szerk.)¹⁶

Esemény	Sr.	Név	Státusz	Kor	Vm.
1798. július 4-i főispáni beiktatás	5	Csapody Lajos	c. püspök, szkópiai és nagyprépost, veszprémi	69	Nyitra
1798. július 4-i főispáni beiktatás	4	Keglevich Zsigmond	c. püspök, makáriai, gróf	66	Torna
1798. július 4-i főispáni beiktatás	2	Pierer József	c. püspök, tinnini	66	Sopron
1800. május 20-i tisztújítás	2	Pierer József	c. püspök, tinnini	68	Sopron
1798. július 4-i főispáni beiktatás	3	Szabó András	c. püspök, novi	60	Hont
1800. május 20-i tisztújítás	3	Szabó András	c. püspök, novi	62	Hont
1798. július 4-i főispáni beiktatás	6	Szányi Ferenc	c. püspök, dulcínói és nagyprépost, pécsi	58	Torna

¹⁵ Forgó András megállapításaival élve: „a címzetes püspökök nagy része kánonjogi értelemben nem tekinthető prelátusnak, hiszen néhány segédpüspöktől, illetve koadjutortól eltekintve nem szentelték őket püspökké, így semmilyen főpapi funkciót nem láthattak el. Őket már a kortársak is az *episcopi electi*, vagyis a választott püspökök terminussal illették, hiszen csak a király kiválasztása, azaz ki nevezése folytán nyerték el címüket, ennek pápai megerősítése nem történt meg. Az egyházi ranglétrán túlnyomó részük csak a kánonoki stallumig jutott, hiszen a címzetes püspökség nem járt javadalommal. A többieknek pedig csak a püspöki karrier előszobájaként szolgált a címzetes püspökség, ők később tovább léptek a megyéspüspökök csoportjába.” Forgó András: Korszakváltás – elitváltás? A püspöki kar a török kiűzése utáni évtizedekben. In: Katolikus Egyházi Társadalom Magyarországon a 18. században. Szerk. Forgó András – Gózszy Zoltán. Pécs, 2019. 75.; valamint *Uő*: A társadalmi mobilitás lehetőségei a katolikus hierarchiában. Megyéspüspöki kinevezések, 1686–1799. Korall 22. (2021) 86. sz. 57. A somogyi megyegyűléseken jelenlévő címzetes püspökök közül egyedül Szabó Andrásnak sikerült a rangemelkedés – az 1804-ben létrehozott kassai egyházmegye első vezetője lett.

¹⁶ Jelmagyarázat: Sr. – A közgyűlései jegyzőkönyvekben a jelenléti listán elfoglalt sorrend. Vm. – születési vármegye.

1812. március 18-i főispáni helytartó beiktatás	59	Tormássy János	szuperintendens, dunamelléki	67	Pest-Pilis-Solt
1807. március 9-i diétai követválasztás	2	Zsolnay Dávid	c. püspök, dulmi és tinnini	64	Vas
1808. augusztus 8-i tisztújítás és diétai követválasztás	2	Zsolnay Dávid	c. püspök, dulmi és tinnini	65	Vas

Az egyházi társadalom¹⁷ a nemességhez hasonlóan tagolható, a főpápaságot követően a kánonjogi értelemben ugyan nem létező, de a gyakorlatban jelentősen elkülönülő egyházi középréteg fejtette ki a legnagyobb politikai szerepet a mezoszinten. Hagyományosan ehhez a csoporthoz sorolhatóak a társas- és székeskáptalanok tagjai, valamint a szerzetesi intézmények előjárói,¹⁸ – közülük a legnagyobb számban a kanonokok képviselték magukat Somogyban. Az egyházi középréteg szerepvállalásának kutatása nemcsak a közép-, hanem az országos szinten is komoly feladat, megfelelő forrásdottságok hiányában a tevékenységük sokszor nehezen megragadható.¹⁹ Kizárólag a vármegyei jegyzőkönyvekre fókuszálva azonban kijelenthető, hogy a helyben aktív kanonokok főként csak ceremoniális szerepeket²⁰ töltötték be a vizsgált mezőn belül – természetesen egy-két kivételes egyéni ségtől eltekintve, akiknek kiemelt figyelmet érdemes szentelni.

¹⁷ Az egyházi társadalom definiálásának problémaköréhez lásd *Tusor Péter*: A (kora) újkori magyar egyházi archontológia és a kánoni kivizsgálási jegyzőkönyvek. In: Katolikus egyházi társadalom a Magyar Királyságban a 17. században. Szerk. Varga Szabolcs – Vértesi Lázár. Pécs, 2017. 13–48.; különösen: 20–23.

¹⁸ A csoport elhatárolásának kérdéséhez lásd *Forgó András*: Az egyházi középréteg politikai szerepvállalása a török kiűzése után. In: Padányi Biró Márton veszprémi püspök emlékezete. Szerk. Hermann István. Veszprém, 2014. 25–26. A káptalanok és a szerzetesi intézmények országgyűlési képvisellel is rendelkeztek az alsótáblán, igaz idővel a szavazati jogaikat erősen korlátozták a világi szereplők.

¹⁹ „Az alsótáblai egyháziak országgyűlési tevékenységéről keveset tudunk. A szakirodalmat fellapozva egyes viták kapcsán kerül elő néhány káptalani követ neve [...]. E szórványos adatok mögött természetesen a rossz (vagy kevésbé feltárt) forrásdottság áll: ez a csoport néhány kivételtől eltekintve nem tartozott az országgyűlés aktív résztvevői közé, egyes felszólalásokon kívül főként az alsótábla által megválasztott küldöttségek tagjai között bukkannak fel rendszeresen egyháziak, mivel a korabeli szokásjog alapján a küldöttségekben az alsótábla minden csoportja képviseltette magát.” *Forgó András*: Az egyházi középréteg i. m. 26.

²⁰ A ceremoniális jelleg gyakran megragadható olyan személyek esetén, akik eseti jelleggel szerepelnek a vármegye legfontosabb eseményein (tisztújítás, főispáni beiktatás, követválasztás), miközben semmilyen konkrét bizottság munkájában nem vállalnak feladatot.

Szmodits János 1822-től a törvényhatóság összes jelentősebb eseményén személyesen részt vett, mint a vármegye szülöttje,²¹ ezzel egyértelműen ő tekinthető a kutatott csoport legaktívabb tagjának. A veszprémi papi szemináriumban tanult, 1794-ben szentelték fel, 1800-tól plébános Sümegen, majd 1811-től Tapolcán. 1809-ben lett esperes, 1815-ben kanonok, később nagyrépost és püspöki helyettes.²² Annak ellenére, hogy egyházi hatósága Zala vármegye területére esett, szülőföldje közéletében is aktív szerepet vállalt: 1818-ban Teleki László főispán táblabíróvá nevezte ki, 1828-ban a tisztújítás rendjéért felelő bizottság első tagja, 1830-ban a szavazatszámoló bizottság elnöke a Marcali járásban.²³ Utóbbi feladat különösen fontosnak bizonyult, hiszen a vármegye legtöbb nemes embere ebben a körzetben élt. (2. táblázat.)

2. táblázat: Szmodits János veszprémi kanonok somogyi főispáni beiktatásokon, tisztújításokon, diétai követválasztásokon való jelenléte 1790 és 1830 között. (Saját szerk.)

SZMODITS JÁNOS (SZÜL. NEMESVID, 1771)			
Esemény	Sorrend	Státusz	Életkor
1822. december 16-i főispáni helytartó beiktatás	4	kanonok, veszprémi	51
1824. május 3-i tisztújítás	4	kanonok, veszprémi	53
1825. augusztus 16-i főispáni beiktatás és követválasztás	2	kanonok, veszprémi	54
1828. június 30-i tisztújítás	3	kanonok, veszprémi	57
1830. augusztus 3-i alispán- és diétai követválasztás	17	kanonok, veszprémi	59

Szmoditshoz hasonló aktivitást mutatott az 1790-es években Nagy Ferenc, aki bár nem a vármegyében született, a lelkipásztori feladatai mégis lokálisan érdekeltté tették. Tanulmányait a bécsi Pázmáneumban végezte, bölcséleti és teológiai doktor, az esztergomi érsekség jegyzője, valamint a jezsuita rend feloszlata után egyetemi tanár Nagyszombaton és Budán. 1780-ban került a veszprémi egyházmegyébe, és lett kanonok mint a helyi papnevelő intézet rektora, később somogyi esperes és prépost.²⁴ Utóbbi

²¹ Az egyházi sematizmusok 1771-re teszik a születését Nemesviden, anyakönyvi bejegyzést nem találtam.

²² Az egyházi pályafutásához lásd Pfeiffer János: Veszprémi Egyházmegye történeti névtára (1630–1950) püspökei, kanonokjai, papjai. (Dissertationes Hungaricae ex historia Ecclesiae 8.) München, 1987. 196.

²³ MNL SVL IV.1.b. 1535/1818. máj. 26.; 2046/1828. jún. 30.; 1605/1830. aug. 3.

²⁴ Az életút rövid összefoglalását megette: Szimyei József: Magyar írók élete és munkái. Budapest, 1891–1914. IX. 552–553.

minőségében kapcsolódott be a vármegye közéletébe: 1790-ben Sigray Károly főispán táblabíróvá nevezte ki miután megvendégelte a somogyi koronaőrző bandériumot Siófokon,²⁵ 1798-ban egyike az új főispánt, Széchényi Ferencet köszöntő szónokoknak.

Külley János Tolnából indult, a tanulmányait a pozsonyi és a veszprémi szemináriumban végezte, majd Devecserben, valamint Veszprémben szolgált káplánként és alkántorként, mielőtt plébánosi megbízást kapott Meryén. 1806-ban Széchényi Ferenc már alesperesként nevezte ki a törvényhatóság táblabírójának, a következő évben kanonok, majd 1808-ban a somogyi kerület főesperese. Egykori patrónusáról nem feledkezett meg, a távozó Széchényihez menesztett küldöttség tagja, majd az új főispánt, Teleki Lászlót köszöntő deputáció egyik vezére.²⁶

Az aktívabb kanonokok között felbukkannak olyan ismerős nevek is, akik korábban már a címzetes püspökök táborában említés szintjén előkerültek. Zsolnay Dávid kőszegi, nagyszombati, soproni és bécsi tanulmányokat folytatott az 1767-es papi felszentelése előtt, később somogyi főesperes és hántai prépost, majd veszprémi kanonok, általános püspöki helynök, valamint címzetes veszprémvölgyi apát. 1790 és 1802 között négyszer képviselte a veszprémi káptalant az országgyűlésen,²⁷ ebben az időszakban aktív a somogyi közéletben is. Sigray Károly főispán 1792-ben a vármegye táblabírójává nevezte ki, ugyanebben az évben a hadiadó elosztásért felelős deputáció tagja.²⁸ Később a dulmi, valamint a tinnini püspöksége alatt már csak ritka résztvevője a megyegyűléseknek, jelzésértékű a rangemeléssel együtt járó eltávolodása a lokális politizálástól. Szányi Ferenc helyi jelenléte hasonló mintát mutat, míg kanonokként visszatérő szereplője volt a lokális közéletnek, addig címzetes dulcinói püspöksége alatt már kevésbé aktív helyben.

A legaktívabb kanonokok mindannyian a veszprémi egyházmegyéhez kötődtek, ami nem meglepő, hiszen Somogy – Szigetvár és környéke kivételével – annak joghatósága alá tartozott. Ugyanakkor a szomszédos pécsi székeskáptalan tagjait sem akadályozta semmilyen jogi keret abban, hogy részt vegyenek a közgyűlés munkájában, bár ezt jóval visszafogottabb mértékben tették. Bésán Ignác pécsi kanonok például 1817-ben a tisztújítás lebonyolításért felelős deputáció tagja,²⁹ szereplése viszont egyszeri egyedi esetnek tekinthető. A szomszédos székeskáptalant képviselte továbbá még

²⁵ MNL SVL IV.1.b. 1/1790. máj. 4.

²⁶ Az életrajzi áttekintéshez: *Pfeiffer János: Veszprémi Egyházmegye történeti névtára* i. m. 49–150. További hivatkozások: MNL SVL IV.1.b. 1357/1806. augusztus 4.; 1811. szept. 9. (iktatószám nélkül); 1812. márc. 18. (iktatószám nélkül)

²⁷ Az egyházi pályájához főként l. *Pfeiffer János: Veszprémi Egyházmegye történeti névtára* i. m. 223–225.

²⁸ MNL SVL IV.1.b. 1/1792. ápr. 18.; 1/1792. okt. 8.

²⁹ MNL SVL IV.1.b. 2053/1817. okt. 8.

Szányi Ferenc 1790-ben és 1792-ben, Koller József 1795-ben,³⁰ Winkler Mihály 1798-ban, Döry Gábor 1812-ben, felsőöri Nagy János 1828-ban, miközben 1798-ban Beznák Pál nyitrai, 1813-ban Mayer Ferenc győri kanonokként vett részt a megyegyűlésen. Mindnyájan komolyabb szerepvállalás nélkül voltak jelen.

A kanonokok körét leginkább a negyvenes-ötvenes éveikben járó egyháziak alkották, akik közül a legtöbben ugyan nem helyben látták meg a napvilágot, de szoros szálakkal kötődtek a veszprémi egyházmegyéhez. Közülük Szmodits János számított igazi kivételnek: helyi származása ritkaságnak számított ebben a közegben, hiszen a vizsgált csoport tagjainál sokkal jellemzőbb volt, hogy más vármegyéből érkeztek, és a térségben sem birtokkal, sem kihirdetett nemesi családi háttérrel nem rendelkeztek. Azok, akik mégis helyi gyökerűnek számítottak, elenyésző számban voltak: Szmodits mellett mindössze a Nagyberkiben született Babits András és a tolnai származású, de Somogyban is publikált nemes, Döry Gábor említhető meg. A vármegyében aktív egyháziak a környező törvényhatóságokból (Zala, Tolna, Vas) vagy Észak-Magyarországról (Bars, Nyitra, Nógrád, Máramaros) érkeztek.

A kanonokok mind egyházi, mind világi tekintetben alacsonyabb presztízsszintet mutattak, mint a címzetes püspökök, amely azzal magyarázható, hogy a káptalanok tagjai emelkedtek később ezen tiszteletbeli prelátusi címekre – rendszerint a karrierjeik végén. A hierarchiában betöltött szerep a jelenléti listák sorrendjében is következetes, a résztvevő püspökök hiányában a kanonokok számítottak a legrangosabb egyháziaknak a megyegyűléseken, a neveik általában közvetlenül a főrendek után szerepeltek.

Somogyban a vizsgált időkereteken belül hat szerzetesi vagy prépostsági elöljáró vett részt a vármegye közgyűlésein, közülük öten viszont csak címzetes tisztséget viseltek.³¹ Zsolnay Dávid a hántai, Pierer József a kaposfői, Paintner Mihály a rátóti, Szegedy János a felsőörsi prépostság titulárját nyerte el, miközben Ruszek József csak névleg volt hahóti apát. Egyik esetben sem társult valódi javadalom a kinevezéshez, csupán maga a státusz és presztízis, amely a későbbi karrierépítést segíthette. Zsolnay előbb a veszprémi káptalan tagjaként működött, majd dulmi és tinnini címzetes püspöki rangot nyert el. Pierer a győri káptalanból jutott el a tinnini címzetes püspökségig, míg Paintner szintén Győrben szolgált, mielőtt a novi püspöki széket kapta meg. Szegedy Felsőörsön látta el plébánosi feladatait, Ruszek pedig Keszthelyen, az utóbbi veszprémi kanonoki tisztségbe is

³⁰ Koller esete kivételes, később a veszprémi káptalan tagjaként is szerepelt a megyegyűlésen 1800-ban és 1824-ben.

³¹ Az oszmán hódítás alatt megszűnt szerzetesi apátságok, prépostságok és társaskáptalanok címét a magyar királyok, illetve a helyben illetékes földesurak a kegyúri jogokkal élve ismét betöltötték a visszafoglaló háborúkat követően. A kinevezett világi papok általában már nem részesültek a neves elődök javadalmaiban.

lépett.³² Egyikük esetében sem beszélhetünk komolyabb vármegyei szerepvállalásról, elnyert címeik és periodikus jelenlétük csupán hosszabb karrierrek egyes állomásaiként értelmezhetőek, javadalmak vagy káptalani tagság hiányában nem is formálhatták igazán a lokális közéletet – még akkor sem, ha szándékukban állt volna. (3. táblázat.)

3. táblázat: Zsolnay Dávid somogyi főispáni beiktatásokon, tisztújításokon, diétai követválasztásokon való jelenléte 1790 és 1830 között. (Saját szerk.)

ZSOLNAY DÁVID (SZÜL. JÁNOSHÁZA, 1743)			
Esemény	Sorrend	Státusz	Életkor
1792. április 18-i diétai követválasztás	5	apát és kanonok, veszprémi	49
1800. május 20-i tisztújítás	6	kanonok, veszprémi	57
1807. március 9-i diétai követválasztás	2	c. püspök, dulmi és tinnini	64
1808. augusztus 8-i tisztújítás és követválasztás	2	c. püspök, dulmi és tinnini	65

A csoporton belül Horváth Pál az egyedüli előjáró, aki valódi javadalommal és szerzetesi közösséggel rendelkezett a tihanyi apátság vezetőjeként. A zalai születésű bencés 1775-ben lépett be a rendbe, később tanár és gimnázium igazgató volt Sopronban, illetve Komáromban, 1807-től prior Pannonhalmán, majd 1818-tól apát Tihanyban. 1830-ban vonult szerzetesi magányba,³³ az év folyamán viszont még részt vett a vármegye alispánválasztó közgyűlésén. Horváth személyesen ugyan csak egyszer jelent meg a megyei rendek előtt, így aktív szerepe a helyi közéletben nem volt számottevő, a bencés közösség azonban rendszeresen képviseltette magát a megbízottjai révén. Jelenlétük nem csupán protokolláris jelentőségű volt: a tihanyi apátság ugyanis a vármegye északi részén fekvő, több mint húsz ezer holdas balatonendrédi uradalmat birtokolta, amely jelentős befolyást biztosított számukra.

Teleki László helytartóságától nyomon követhető a katolikus esperesek és a református seniorok közgyűlésen való jelenléte. Szembetűnő azonban, hogy egyetlen személy sem vett részt kétszer ebben a minőségben a vármegye fontosabb eseményein. Utóbbi megállapításnak kettős oka van. Egyrészt a katolikus egyházi hierarchián belül az esperesi hivatal gyakori átmenetet képezett a plébánosi és kanonoki szintek között, így nem feltétlenül viselték azt sokáig, másrészt nem mindig jelezték következetesen

³² A vonatkozó egyházmegyei címtárait a hivatalviselési adatokhoz lásd Pfeiffer János: Veszprémi Egyházmegye történeti névtára i. m.; valamint Pécsi Egyházmegyei Levéltár (a továbbiakban PEL), I.1.f.2. Sematizmusok.

³³ Az életrajzi áttekintéshez lásd Szimyei József: Magyar írók élete i. m., IV. 1291.

a jegyzőkönyvek írói az egyházi címek meglétét. Parragh László göllei plébános például csak 1830-ban szerepelt esperesként a prothocollumokban, pedig a tisztséget már 1820-ban elnyerte.³⁴ A zalai születésű pap a révkomáromi és pozsonyi tanulmányai után került Somogyba, itt a himlőoltás népszerűsítésében elért eredményeiért táblabírói kinevezésben is részesült,³⁵ később pedig gróf Schמידegg László kamarás felett mondott (nyomatásban szintén megjelent) gyászbeszédet. A vármegyei elit számára tehát semmiképpen sem ismeretlen személyről van szó, ennek ellenére előfordult a következtelenség az egyházi tisztségei használatban.

A közgyűlési jelenléte mutató katolikus esperesek nagyrésze Kaposvár környéki plébániákhoz kötődött: Gerencsér Mihály és Imre László Csökölyben,³⁶ Koller Ignác Nágocson, Papp József Igalban, Parragh László Göllében, Pongrácz József Hetesen, míg Szűcs István Mernyén látta el hivatását. Ezek a települések alig néhány órányi távolságra feküdtek a vármegyeszékhelytől, így a részvétel logisztikai szempontból nem jelenthetett komolyabb kihívást az egyházi feladatok mellett sem. Messzebről érkezett már Tomor János, aki bár Marcali plébánosa volt, a közgyűlési jelenléte idején helyettes esperesként is szolgált Segesden.³⁷ A jelenléte mutató klerikusok sorában feltűnő kivétel Nyitrai Imre mint a pécsi egyházmegye papja és Szigetvár plébánosa.³⁸ A katolikusok mellett két protestáns vezető is részt vett a közgyűléseken: Budai Pál és Vásárhelyi Sámuel, mindketten a Belső-Somogyi Református Egyházmegye seniorai voltak, előbbi Nagybajomból, utóbbi Erdősokonyáról érkezett.³⁹ A vármegye peremvidékéről csatlakozott hozzájuk még Ballér István evangélikus esperes is, aki Porrog-szentkirályi lelkészeként képviselte a közösséget Kaposvárott.⁴⁰

³⁴ Parragh 1822-ben és 1824-ben is csak „egyszerűen” plébánosként került rögzítésre a jegyzőkönyvekben, ebben az időszakban feltehetően még csak alesperes az Igali Kerületben Waldstein Ferenc mellett, aki 1823-ban halálozott el. *Pfeiffer János: Veszprémi Egyházmegye történeti névtára* i. m. 819, 1095–1096., *Szinnyei József: Magyar írók élete*, X. 413.

³⁵ A kinevezéshez l. MNL SVL IV.1.b. 1306/1810. szept. 10.

³⁶ Csökölyi esperes, mellette csokonyai plébános is, 1818-tól párhuzamosan viselte a tisztségeket, korábban Iszkázon káplán. *Pfeiffer János: Veszprémi Egyházmegye történeti névtára* i. m. 544.

³⁷ A veszprémi esperességek archontológiájához l. *Pfeiffer János: Veszprémi Egyházmegye történeti névtára* i. m. 1987.

³⁸ A vonatkozó pécsi sematizmus: PEL I.1.f.2. 1801. 29.

³⁹ A két seniorhoz: A Dunántúli Református Egyházkerület prédikátorai és rektorai II. 1761–1849. (A Pápai Református Gyűjtemények Kiadványai. Forrásközlések, 15–16.) 1–2. kötet. Szerk. Köblös József – Kránitz Zsolt. Pápa, 2018. vonatkozó bejegyzései.

⁴⁰ Az evangélikus esperes tevékenységéhez: *Mesterházy Sándor: A Somogyi Ágostai Hitvallású Evangélikus Keresztény Egyházmegye története*. Nagykanizsa, 1932. 25.

A csoport közéleti tevékenysége kizárólag a jegyzőkönyvek alapján elenyészőnek tekinthető. Bár Parraghon kívül Koller és Nyitrai 1812-ben,⁴¹ Pongrácz és Szűcs 1820-ban,⁴² Imre 1822-ben,⁴³ Tomor pedig 1824-ben⁴⁴ táblabíró címet nyertek, ezen kívül nem találkozunk az esperesek neveivel a törvényhatóság bizottságaiban vagy kiküldetéseiben. Idejük nagyrészt a kerületük igazgatásával töltötték, híveik lelkiüdvéért küzdöttek,⁴⁵ presztízsük és anyagi helyzetük nem tette lehetővé, hogy a részvételen túl politikai aktorként lépjenek fel a megyegyűléseken, ehhez magasabb szintre kellett lépniük az egyházi hierarchiában. Erre láttunk példát Koller, Szűcs, Tomor és Nyitrai kanonokságra emelkedésével, az előléptetés azonban egyet jelenthetett a lokális kapcsolatok elvesztésével.⁴⁶

A csoportazonosságokat elemezve hasonló minták fedezhetőek fel, mint korábban a kanonokok esetén megfigyelésre kerültek. Jellemző a helyi kötődés hiánya, mindössze Pongrácz és Szűcs születtek Somogyban, a többiek esetén jelentős szórás figyelhető meg a szomszédos (Tolna, Zala), valamint az észak-dunántúli vármegyék (Veszprém, Vas, Sopron, Komárom) között. Baranya hiánya szembeűnő, ám magyarázható az egyházmegyék joghatóságával: míg a kanonoki szinten a presztízs képes volt áthidalni a határokat, úgy tűnik ugyanez az espereseknél nem jellemző.⁴⁷ A csoport korfája meglepetésre kizárólag az ötvenes-hatvanas korosztályra korlátozódott, ami eltérést mutat a kanonokokhoz képest, akikre inkább a negyvenes-ötvenes évek a jellemzőbbek. A különbség adódhat abból, hogy a tehetségesebb egyháziak nem feltétlenül plébániaszolgálattal és esperességgel nyerték el a titulusokat, így ranglétra egy fokát kihagyva, „megelőzték” azokat, akik ezen az úton haladtak.⁴⁸ A kategóriához tartozókra nem

⁴¹ MNL SVL IV.1.b. 735/1812. márc. 18.

⁴² MNL SVL IV.1.b. 1635/1820. aug. 28.

⁴³ MNL SVL IV.1.b. 3106/1822. dec. 16.

⁴⁴ MNL SVL IV.1.b. 880/1824. máj. 3.

⁴⁵ Ballér István például *„tevékeny vezére volt egyházmegyéjének. Miután abban az időben rendszeres, évenkénti egyházmegyei gyűlések nem voltak tarthatók, fáradságtól vissza nem riadva, gyakran meglátogatta az egyes gyülekezeteket és mindenképpen igyekezett a lutheránus hitbuzgóságot fokozni.”* Mesterházy Sándor: A Somogyi Evangélikus Egyházmegye i. m. 25.

⁴⁶ Nyitrai kanonoksága a pécsi sematizmusok 1801 utáni hiányában nem igazolható teljesen, de a vármegyei jegyzőkönyvekben a táblabírói kinevezése idején már kanonokként szerepelt.

⁴⁷ A pécsi szeminárium és a káptalan felszívta a Baranyában születettek nagy részét, ez feltehetően hozzájárult ahhoz, hogy Somogyba nem kerültek baranyi származásúak. A felszentelt plébános-esperesek később már nem lépték át az egyházmegyei határokat, erre csak a kanonokoknak volt lehetősége.

⁴⁸ Az életkori eltérések magyarázzák, hogy a modellben az esperesek a kanonokoknál hibahatáron belül ugyan, de nagy presztízstartományban szerepeltek. A magasabb életkorral járó megbecsülés torzította az eredményt, ettől függetlenül a kanonoki

jellemző a vármegyebéli birtoklás vagy a nemesség kihirdetése. Ugyancsak példátlan a konfesszióváltás, a születés kori felekezet igazodott a később betöltött hivatáshoz.

Csak úgy, mint az esperesek és a seniorok jelenléte, úgy az alsópapság név szerinti részvétele is Teleki László főispáni helytartóságától követhető nyomon a somogyi megyegyűléseken, igazi tömegesedés azonban az 1824-es tisztújításon történt. A Helytartótanács rendelkezése, miszerint a plébánosok és a prédikátorok nemesi származás meglététől függetlenül szavazhatnak a restauráción felháborította rendeket, a sérelmeiknek viszont csak utólag tudtak érvényt szerezni az országgyűlésen. Az 1824-es építőszek kivételes alkalom maradt a törvényhatóság történetében, a modellben szereplő 32 darab plébánosi-prédikatori szereplés fele kizárólag ebben az egy évben történt.⁴⁹ A következő 1828-as tisztválasztáson ismét korlátozták az alsópapság szereplését, ennek eredményeképpen egyedül Hosszú Márton kaposvári plébános került név szerint rögzítésre a közgyűlési jegyzőkönyvekben. A jogi keretek gyors kitágulása, majd bezárulása miatt a csoport szinte egészéhez mindössze egy-egy részvétel köthető. Egynél többször csak a már espereseknél bemutatott Parragh László és Pongrácz József plébánosok, valamint Kiss Bálint csökölyi és Vörös Márton szőládi prédikátorok jelentek meg a megyegyűléseken. (4. táblázat.)

4. táblázat: A főpapok, az egyházi középréteg és az alsópapság részvétele a somogyi főispáni beiktatásokon, tisztújításokon és követválasztásokon 1790 és 1830 közötti felekezeti adatokkal. (Saját szerk.)

Esemény	Főispán	Össz.	Státusz			Felekezet		
			Főp.	Köz.	Als.	Kat.	Ref.	Ev.
1790. május 4-i tisztújítás és követválasztás	Sigray Károly	2		2		2		
1792. ápr. 18-i diétai követválasztás		2		2		2		
1795. szept. 21-i tisztújítás		3		3		3		

cím viselői tekinthetők az egyházi hierarchiával összhangban a magasabb rangú rendi szereplőknek.

⁴⁹ Az 1824-es tisztújítás rekord részvételt hozott a vármegyei közéletben. Ennek kontextusához, illetve a lokális nyilvánosság átformálódásához: Kovács Dániel László: Somogyi tisztújítások a táguló politikai nyilvánosság és közéleti részvétel időszakából. Karrierutak a vármegyei igazgatásban, 1806–1830, in: Somogy megye múltjából – Levéltári évkönyv, 53–54. Szerk. Récsi Balázs. Kaposvár, 2024. 17–52.

1798. júl. 4-i főispáni beiktatás	Széchenyi Ferenc	10	5	5		10		
1800. máj. 20-i tisztújítás		4	2	2		4		
1807. márc. 9-i dietai követválasztás		1	1			1		
1808. aug. 8-i tisztújítás és követválasztás		1	1			1		
1809. április 27-i inszurrekciós nagygyűlés		1		1		1		
1812. márc. 18-i főispáni helytartó beiktatás	Teleki László	12	1	4	7	8	4	
1813. aug. 23-i tisztújítás		2		2		2		
1817. okt. 8-i tisztújítás		8		2	6	6	2	
1822. dec. 16-i főispáni helytartó beiktatás	Sigray József	7		2	5	7		
1824. máj. 3-i tisztújítás		22		5	17	15	7	
1825. aug. 16-i beiktatás és követválasztás		2		2		2		
1828. jún. 30-i tisztújítás		5		2	3	4		1
1830. aug. 3-i alispán- és követválasztás		9		2	7	8	1	
Összesen (részvétel nem személy)		91	10	36	45	76	14	1

A csoport tagjai szolgálati hely szempontjából szinte az egész vármegyét lefedték, amely jól szemlélteti, hogy az alsópapság nagyrésze élni kívánt a rövid ideig meglévő részvételi lehetőségével. A katolikusoknál Galamb György a kaposvári, Góczy Konrád a szigetvári, Molnár Ágoston a kádarkúti, Molnár István a toponári, Pátzai Ferenc a ságvári, Somogyi József a szentbalázi, Szita György a szőlősgyöri, Szmodits János a kutasi, Zubanovics Mátyás a mozsgói, a reformátusoknál Barla Dániel a gigei, Benedek

József a zádori, Mezei István a kálmáncsai, Nagy Antal a pettendi, Szigeti Péter a szennai hitközösséget vezette. Egyedül a Marcali járás klerikusai hiányzottak látványosan a felsorolásból, a távolmaradás minden bizonnyal a megyeszékhelytől való távolsággal magyarázható. Hasonlóan az esperekekhez az alsópapság közéleti aktivitása is nagyrészt a közgyűléseken való részvételre korlátozódott. Bár Parraghon és Pongráczon kívül Zubanovics 1810-ben,⁵⁰ Molnár István 1817-ben,⁵¹ Pátzai 1822-ben⁵², Hosszú pedig 1833-ban táblabírói kinevezésben részesült,⁵³ ennek ellenére egyikük sem vállalt szerepet a törvényhatóság fontosabb deputációjában vagy kiküldetésében.

Az alsópapság halmazát vizsgálva megállapítható, hogy más egyházi csoportokhoz képest némileg nagyobb diverzitás figyelhető meg, a korfa például a húszas éveik végétől indulva egészen a hatvanas korosztály elejéig húzódott, tehát szinte minden életpályaszakasz képviseltette magát a plébániák élén: Molnár Ágoston túlbuzgó fiatal adminisztrátorként huszonhét évesen igazgatta a kadarkúti eklézsiát,⁵⁴ míg Parragh és Zubanovics több évtizedes munka után sem hagyták el szolgálati helyüket Göllében és Mozságon. Származás tekintetében a csoport közel fele Somogyban született (32 részvételből 14 eset, 25 főből 10 személy), így megállapítható, hogy a lokalitás az egyházi társadalmon belül ennél a szintnél a legjelentősebb, ám továbbra sem domináns. A szomszédos Zalán és Veszprémen túl Vasból, Sopronból, Pest-Pilis-Soltból és Máramarosból érkeztek plébánosok és prédikátorok, utóbbi legtávolabbi vármegyét Benedek József képviselte, aki a helyi református egyház alacsony szervezetlensége miatt próbálhatott szerencsét a Dél-Dunántúlra költözéssel (lásd Vásárhelyi hasonló esetét a senioroknál). A felekezeti megosztás szintén egyedi a csoportnál, a megszokott arányok helyett a kategória minden harmadik tagját kálvinisták adták, ez egyértelműen felülreprezentációt sejtett. Bár a törvényi keretek miatt feltételezhető, hogy 1824-es tisztújítás kivételével minden közgyűlési jelenléte mutató plébános vagy prédikátor nemesi származású volt vagy legalábbis táblabírói hivatalt viselt,⁵⁵ mégis csak a Szita, a Szmodits, az Imre, a Barla és a Hosszú családok hirdették ki nemességüket Somogyban, holott például Kiss Bálint az 1814-es vármegyei összeírás tanúsága szerint egy 148 holdas birtok tulajdonosa volt.⁵⁶

⁵⁰ MNL SVL IV.1.b. 983/1810. jún. 25.

⁵¹ MNL SVL IV.1.b. 2055/1817. okt. 8.

⁵² MNL SVL IV.1.b. 3106/1822. dec. 16.

⁵³ MNL SVL IV.1.b. 2426/1833. okt. 28.

⁵⁴ Molnár túlbuzgóságához a vármegyei közgyűlésen lásd *Kovács Dániel László*: Nemességvitátás mint a lejáratás eszköze. Somogyi Ferenc szigetvári főszolgabíró nemességbizonyítási ügye az 1810-es évekből, *Grastyán-füzetek* 1. (2022) 71–84.

⁵⁵ Például vármegyei táblabíroságot vagy magasabb egyházi titulust.

⁵⁶ *Baranyai Béla*: Somogy vármegye nemes családai. In: *Somogy vármegye*. (Magyarország vármegyéi és városai 18.) Szerk. Csánki Dezső. Bp., é. n. [1914]

Prozopográfiai elemzés, konklúziók levonása

Fontos leszögezni, a prozopográfia nem különböző részletességgel megírt életrajzok egymás mellé állítása, hanem egy előre meghatározott csoport azonos fókuszpont mentén gyűjtött, jelentős információhiányt nem mutató tulajdonságainak adattárba foglalása.⁵⁷ Ebből a megközelítésből következik, hogy a közgyűléseken résztvevő egyháziak azonosítása és rögzítése (lásd az előző szakaszt) nem történhet meg előzetes kutatói szempontok kijelölése nélkül. Az elemzésem során alapvetően hat vizsgálati szempontot határoztam meg: 1. az egyháziak jelenléti listákon elfoglalt pozícióját (presztízsindikátor),⁵⁸ 2. a státuszukat, illetve az egyházmegyéjüket, 3. a felekezetüket, 4. az életkorukat, 5. a születési vármegyéjüket, illetve 6. a felsőfokú tanulmányaik helyszínét.⁵⁹ A forrásgyűjtésemet elsősorban szekunder közlésekre és nagyszámú vegyesadatra⁶⁰ építettem, amelyeket azon esetekben egészítettem ki primer kútfókkal, amikor információhiányba ütköztem.⁶¹

A jelenléti listákban az elfoglalt helyeket vizsgálva az előzetes kutatói elvárások rajzolódnak ki. A névsorok elejére a magas presztízsük miatt csak

599–601.

⁵⁷ A prozopográfia és a biográfia közötti módszertani különbségekre például felhívta a figyelmet: *Szeberényi Gábor*: *Prozopográfia, biográfia, helytörténet: Módszertani megjegyzések egy tanulmánykötet margójára*. Korall 11. (2010) 42. sz. 213–224.

⁵⁸ A vármegyei jegyzőkönyvek jelenléti listái szilárd hierarchiát követtek Somogyban, a magasabb státuszú személyek mindig előrébb szerepeltek, az alacsonyabbak pedig később, leképezve a rendi társadalom strukturáját a 18–19. század fordulóján. *Kovács Dániel László*: *Lehet-e definiálni a vármegyei elitet* i. m. 29.

⁵⁹ A kutatói kérdéseim megtalálásához inspirációként hatott: *Forgó András*: *A társadalmi mobilitás lehetőségei* i. m.

⁶⁰ A Dunántúli Református Egyházkerület prédikátorai és rektorai II. 1761–1849. (A Pápai Református Gyűjtemények Kiadványai. Forrásközlések, 15–16.) I–II. Szerk. Köblös József – Kránitz Zsolt. Pépa, 2018. *Karlinsky Balázs*: *A veszprémi székeskáptalan kanonokjai 1777 és 1917 között: Származás, pályafutás, karriertípusok* In: *Katolikus egyházi társadalom Magyarországon a 19. században*. Szerk. Csibi Norbert – Forgó András – Gözsy Zoltán. Pécs, 2021. 77–145.; *Magyar Katolikus Lexikon*. Szerk. Diós István – Viczián János. Budapest, 1996–2014.; *Mesterházy Sándor*: *A Somogyi Ágostai Hitvallású Evangélikus Keresztyén Egyházmegye története*. Nagykanizsa, 1932. *Pfeiffer János*: *Veszprémi Egyházmegye* i. m.; *Szinnyei József*: *Magyar írók élete* i. m.

⁶¹ A Pápai Református Kollégium diákjai 1585–1861. (A Pápai Református Gyűjtemények Kiadványai, Forrásközlések 9.) Szerk. Köblös József. Pépa, 2006.; *Intézménytörténeti források a Debreceni Református Kollégium Levéltárában* I–II. Szerk. Szabadi István. Debrecen, 2013.; MNL SVL IV.1.i. Nemességi iratok (a továbbiakban: IV.1.i.) vonatkozó családi fondjai és nemességi kihirdetési; PEL I.1.f.2. 1801.; *Szőgi László*: *A pécsi felsőoktatás intézményeinek hallgatói (1714)1782–1852*. Pécs–Budapest, 2016.

a címzetes püspökök, a kanonokok, a prépostok, illetve az apátok tudták felküzdeni magukat (az első 10 helyre, általában a világi státuszokat megelőzve), köztük viszont az egyházi hierarchia különbségei nem feltétlenül differenciáltak. A címzetes püspökök valódi javadalmak nélkül az egyházi középérték tagjaival mutattak csoportazonosságot, igaz még így is némileg előbbre tudták pozícionálni magukat csupán a titulusuk miatt.⁶² A kanonokok, a prépostok és az apátok viszont már teljesen egy szintet képviseltek, az ő sorrendjükben már eseti preferenciák dönthettek. Az 1798-as főispáni beiktatáson például Szegedy János felsőorsói prépost Nagy Ferenc veszprémi kanonok után, de Beznák Pál nyitrai és Winkler Mihály pécsi kanonokok előtt került rögzítésre, az egyháziak felsorolását pedig Paintner Mihály rátóti prépost zárta.⁶³ Az 1824-es tisztújításon hasonló „keveredés” figyelhető meg: Ruszek József hahóti apát neve Horváth János, Szmodits János és Koller Ignác kanonokok között szerepelt.⁶⁴

Az esperesek rendszeres név szerinti megjelenése az 1812-es főispáni beiktatásra tehető,⁶⁵ ekkor azonban státuszkeresésük a lokális közéletben még érezhetően zajlott. A jegyzőkönyvek írói közvetlenül a kanonokok mögé, a világi státuszok elé pozícionáltak Koller Ignácot, Nyitrai Imrét és Gerencsér Mihályt, a következő évtizedben a neveiket viszont már csak a földesurak után rögzítették (eddigre élesedett a határ az egyházi középérték és az alsópapság között). Hasonló pozíciókeresés jellemezte a plébánosokat és a prédikátorokat: Parragh László 1812-ben táblabíróként még a kanonok után szerepelhetett, 1817-re viszont már megelőzték egyes hivatal- és címviselők, valamint más vármegyék küldöttei,⁶⁶ 1822-re pedig a világi táblabírók is.⁶⁷ A folyamat jól illeszkedik a Somogy vármegye közéletéről bírt ismereteinkbe:⁶⁸ Teleki László főispánsága alatt az alsópapság érezhetően politikai aktorrá kívánt formálódni a lokális térben – ennek útja azonban nem volt tisztázott.

⁶² A vármegyei világban rendszerint a főnemesi rang kiemelését jelentett, a főpapi lét viszont uniformizálhatta a hozott társadalmi különbségeket. 1798-ban Keglevich Zsigmond grófként például csak Pierer József és Szabó András után került felsorolásra a címzetes püspökök között. MNL SVL IV.1.b. 1798. júl. 4.

⁶³ MNL SVL IV.1.b. 1798. júl. 4. Mind Szegedy, mind Paintner kanonokságot is viselt a prépostsága mellett, előbbi Szombathelyen, utóbbi Győrben.

⁶⁴ MNL SVL IV.1.b. 1824. máj. 3. Ruszek apátsága mellett veszprémi kanonok is volt.

⁶⁵ MNL SVL IV.1.b. 1812. márc. 18.

⁶⁶ MNL SVL IV.1.b. 1817. okt. 8.

⁶⁷ MNL SVL IV.1.b. 1822. dec. 16.

⁶⁸ A vármegye közéleti eseményeit és konfliktusait röviden vázolta a tisztújítási szabályrendeletek kontextusában: *Polgár Tamás*: Tisztújítási statútumok és az 1824. évi tisztújítás Somogy vármegyében. In: *Somogy megye múltjából – Levéltári évkönyv*, 34–35. Szerk. Bősze Sándor. Kaposvár, 2004. 39–62.

Az egyik lehetőség az egyházi rend eddigi kereteinek kitágítása felé mutatott, azaz a főpapok és a középréteg mellett az alsópapság is az első rend tagjaként válhatott volna aktívvá a teljes klérus jogfelruházásával.⁶⁹ Ebbe az irányba mutatott például a Kiss Ferenc veszprémi káptalani helynök által felkarolt indítvány is, amely keretében a vármegyei plébánosok sikeresen kijárták a Helytartótanácsnál, hogy az eddigi szokásokkal szemben szavazhassanak az 1824-es tisztújításon.⁷⁰ A jogkiterjesztés egy másik útját tartották viszont elfogadhatónak a helyi rendek, panaszkodtak pedig diétára is vitték.⁷¹ E szerint a nézőpont szerint az alsópapság nem az egyházi rend része, csupán tisztsége miatt nem szavazhat, ellenben ha egy plébános vagy prédikátor személyében nemességet szerez, akkor nincs akadálya a részvételének. Végül az utóbbi irányzat hangoztatói győzedelmeskedtek. 1824 után nemcsak az aktív egyháziak száma esett vissza a közgyűléseken a nem nemesek kizárásával, hanem a felsorolásokban is rögzült az alacsonyabb státuszuk a köznemesi rend részeként.

A közgyűlési jelenléteket mutató egyháziak életkor szerinti csoportosítása egyértelmű összhangban van az általuk betöltött karrierállomásokkal. Negyvenéves kor alatt ritkaságnak számított, hogy egy-egy egyházi névszerinti rögzítést érdemeljen ki magának, néhány plébánosnak mégis sikerült ez a valójában kétes dicsőség elérnie. A gyűjtésben szereplő legfiatalabb lelképásztorok, Molnár Ágoston (27) Kadarkútról és Galamb György (32) Kaposvárról, problémás személyiségek voltak, ráadásul mindketten konfliktusba kerültek a világi hatalommal. Előbbi a járási szolgabíróval,⁷² utóbbi a városi hatóságokkal⁷³ különbözött össze, nem lehetett véletlen, hogy saját jogaik érvényesítése miatt „kiharcolták” a névszerinti rögzítésüket a vármegyei közgyűléseken, az ügyeikkel foglalkozott a törvényhatóság. Az adattárban szereplő legifjabb kanonok, Nagy Ferenc negyvenöt évével jelzi

⁶⁹ Az egyházi renddel kapcsolatos fogalmi problémákról lásd *Szijártó M. István*: A diéta. A magyar rendek és az országgyűlés, 1708–1792. Budapest, 2005. 408–411.

⁷⁰ A tisztújítási szabályrendelet alapján az esperesek és seniorok már 1800-ban is szavazati joggal rendelkeztek Somogyban, azonban a jelenléti listákról való lemaradás miatt nem tudni, hogy éltek-e vele a hivatal viselői 1812 előtt. Ezzel szemben a plébánosokat és prédikátorokat korábban egyértelműen eltiltották a voksoláson való részvételtől. *Polgár Tamás*: Tisztújítási statútumok i. m. 40, 48.

⁷¹ Más vármegyékben más viszonyok uralkodtak, pl. Baranyában a plébánosok mindig is rendelkeztek szavazati joggal. Jelen munka nem érzi feladatának a kérdéskör teljes regionális feltárását, a közel jövőben azonban érdekes kutatási irány lehet.

⁷² Molnár Ágoston Somogyi Ferencet igali főszolgabíróként egy nemes ember állítólagos megveretése miatt támadta, illetve megkérdőjelezte a magisztrátus valódi nemesi státuszát: *Kovács Dániel László*: Nemességvitatás mint a lejárás eszköze i. m. 71–84.

⁷³ Galamb kaposvári tevékenysége kapcsán lásd *Bécsy Márton – Prilzauer Adolf*: A Kaposvári M. Kir. Állami Főgimnázium Története 1806–1895. Kaposvár, 1896. 37–42, 178–183.

a káptalani tagság eléréséhez szükséges minimum szolgálati időt, rendszert ebben a korosztályban váltak aktívvá a közélet egyházi szereplői, úgy tűnik, a státuszuktól függetlenül. A demográfia csúcsot követően a korfa beszűkülése hatvan év felett érzékelhető ismét (eddigre a klerikusok jelentős része már elhalálozott),⁷⁴ az igazi határpontot azonban hetvenedik év megközelítése képezte. Ezen túl Winkler Mihály (71) és Horváth Pál (77) jelenléte inkább szimbolikusnak, mintsem valódi politikai aktorságnak tekinthető.

A lokálisan aktív klérus térbeli dimenzióinak feltárása során három indikátor, az egyházmegyei hovatartozás, a születési vármegye, valamint a felsőoktatási tanulmányok összetett képet mutatnak. Egyrésztől, joghatóság tekintetében Veszprém dominanciája megkérdőjelezhetetlen (részvételek több mint fele innen történt), mellette minden más „kibocsátó” egyházmegye eltörpült. Az arányok nem meglepőek, a már említett módon Szigetvár és környékének kivételével az összes somogyi plébános az itteni előjárók joghatósága alá tartozott, pusztán ez az adottság már önmagában indokolta a felülreprezentációt. A kanonoki szintre fellépve a vezető szerep továbbra is megfigyelhető, a dominancia viszont kevésbé hangsúlyos. A veszprémi székeskáptalan mellett (17 részvétel) a szomszédos Pécs is aktívan képviseltette magát a közgyűléseken (7), sőt Esztergomból és Győrből (3–3), valamint Nyitrából (1) szintén érkeztek időnként kanonokok.⁷⁵ A protestánsok részéről a belső-somogyi református egyházmegye képviseltette magát a leggyakrabban (12), a külső-somogyiból egyedül Vörös Márton szőládi prédikátor neve került be az adattárba, illetve a már említett módon egy alkalommal az egész dunamelléki kerület feje, Tormássy János szuperintendens tette tiszteletét. Az evangélikusok dunántúli kerületének részvétele Ballér István porrogszentkirályi esperes személyében merült ki.

A vizsgált egyházi személyek születési helye kifejezetten sokszínű képet mutat. Bár a legnagyobb csoportot a Somogyból származók alkották, arányuk mindössze a teljes minta egynegyedét tette ki (22 részvétel, 15 személy). A többiek jelentős része Vasból (13), Zalából (8), valamint Veszprémből és Sopronból (6–6) érkezett, egy-egy távolabbi vármegyét pedig csak néhányan képviseltek.⁷⁶ Ez a megoszlás alátámasztja, hogy a

⁷⁴ Hatvan év felett a gyűjtésben nem találhatóak plébánosok, akik ezt a kort megérték az egyházi pályán, minden bizonnyal vagy letették hivatalukat vagy magasabb pozícióra kerültek a hierarchián belül.

⁷⁵ Az 1809-es nemesi felkelés alkalmából összehívott nagygyűlésen a Babócsai Járás nemesei között rögzítettek egy bizonyos „*Kanonoch Meier János*”-t, akinek az azonosítása a kutatás számára nem sikerült. Ilyen nevű prelátust se a veszprémi, se a pécsi káptalan sematizmusai között nem találtam, viszont ezekben az években aktív a közéletben Külley János veszprémi kanonok és somogyi főesperes, illetve Mayer Ferenc győri kanonok, talán valamelyikük sejtethető a név mögött. Hasonlóan sikertelennek bizonyult Csicsai András helynév nélkül szereplő prédikátor azonosítása.

⁷⁶ Tolna és Baranya alulreprezentáltsága szembevetendő. A legnagyobb hiányt a pécsi

helyi egyházak rekrutációja nem feltétlenül a saját területükről történt, a toborzási bázis elsősorban a Dunántúlra és Észak-Magyarországra terjedt ki. A katolikusoknál felsőoktatási tanulmányok helyszínei szintén ezt a tendenciát támasztják alá, a legnépszerűbb központok Veszprémben (31), Pozsonyban (23), Nagyszombatban (20), és Pécsen (12) működtek, akik pedig külföldre eljutottak rendszerint már az egyházi középréteg tagjaként léptek be a lokális közegbe. A református előjárók érdekes módon nem a helyileg közelebb eső pápai kollégiumból rekrutálódtak, hanem a kalvinisták országos központját jelentő Debrecenből (9).

A vizsgálatom eredményei világosan megmutatták, hogy az egyházi rend közgyűlési szerepvállalása sokszínű, de alapvetően korlátozott volt a 18–19. század fordulóján. A főpapok reprezentatív, a kanonokok és eseperek pedig alkalmi, mintsem folyamatos politikai jelenléte gyakoroltak a vármegyei világban – az alsópapság kísérlete a politikai aktorrá válásra csak részben sikerült. Az eredményeim azt is sugallják, hogy az alsópapság politikai szerepvállalását sajátos „csapdahelyzet” korlátozta: amíg alacsonyabb pozícióban voltak, addig nem rendelkeztek befolyással, ám amint magasabb egyházi tisztséget nyertek, többnyire elkerültek a vármegyéből, új szolgálati helyük miatt nem tudtak részt venni a helyi közéletben.

A kapott helyi eredmények szélesebb kontextusba helyezését a jövőben újabb esettanulmányok elvégzése segítheti. A vármegyei elitkutatások egyházi rendre történő kiterjesztése mindenképpen indokolt,⁷⁷ ugyanakkor egyetlen törvényhatóság vizsgálata alapján korai lenne országos mintázatokról beszélni. Somogy ugyanis több szempontból sajátos jelenségeket mutat (pl. az egyházi központ hiánya vagy az erős, érdekeit hatékonyan képviselő középirtokosság jelenléte), ezért a feltárt folyamatok értelmezéséhez elengedhetetlen más vármegyék hasonló mélységű elemzése is a következőkben. (5. táblázat.)

egyházmegyéhez köthető személyek születési helyének beazonosítása jelenti, amire a sematizmusok adathiánya miatt nem volt lehetőségem. Ez mindenképpen torzít az eredményeken.

⁷⁷ A szomszédos Baranya vármegyéből például friss kutatási eredményeket közölt Pintér Tamás, aki ugyan nem az egyházi rend tagjainak konkrét szerepvállalását vizsgálta, mégis rámutatott azokra a személyi és családi kapcsolódásokra, amelyek révén az egyházi elit és a vármegyei tisztikar körei szorosan összefonódtak. A vonatkozó elemzéshez lásd *Pintér Tamás: Relations between the county officers corps and the local churches in Baranya (1790–1850)*, in: *Abstract Structures and Concrete Lives. Contributions to the Economic and Social History of Hungary (18th–21st Century)*. Szerk. Kaposi Zoltán – Rab Virág. Pécs, 2025. 247–265.

5. táblázat: A főpapok, az egyházi középréteg és az alsópapság tagjai a somogyi főispáni beiktatásokon, tisztújításokon és követválasztásokon 1790 és 1830 között. (Saját szerk.)

Esemény	#	Jelenlévő	Státusz	Vallás	Kor	Születési vármegye	Felsőfokú tanulmányok
1790. máj. 4-i tisztújítás és diétai követválasztás	8	Szányi Ferenc	kano-nok és rektor, pécsi	R. kat.	50	Torna	Nagy-szombat
1790. máj. 4-i tisztújítás és diétai követválasztás	9	Nagy Ferenc	kano-nok, veszprémi	R. kat.	45	Nógrád	Nagy-szombat, Pázmáneum
1792. ápr. 18-i diétai követválasztás	5	Zsolnay Dávid	apát és kano-nok, veszprémi	R. kat.	49	Vas	Pázmáneum, Nagy-szombat, pálos
1792. ápr. 18-i diétai követválasztás	6	Szányi Ferenc	rektor, pécsi	R. kat.	52	Torna	Nagy-szombat
1795. szept. 21-i tisztújítás	2	Pierer József	prépost, kaposfői	R. kat.	63	Sopron	Trencsén, jezsuita
1795. szept. 21-i tisztújítás	4	Koller József	rektor, kano-nok, pécsi	R. kat.	50	Máramaros	Pisa, Pécs, Pozsony, Nagy-szombat
1795. szept. 21-i tisztújítás	5	Nagy Ferenc	kano-nok, veszprémi	R. kat.	50	Nógrád	Nagy-szombat, Pázmáneum
1798. júl. 4-i főispáni beiktatás	2	Pierer József	c. püs-pök, tinnini	R. kat.	66	Sopron	Trencsén, jezsuita
1798. júl. 4-i főispáni beiktatás	3	Szabó András	c. püs-pök, novi	R. kat.	60	Hont	Eger

1798. júl. 4-i főispáni beiktatás	4	Keglevich Zsigmond	c. püspök, makáriai, gróf	R. kat.	66	Torna	Róma, Nagyszombat
1798. júl. 4-i főispáni beiktatás	5	Csapody Lajos	c. püspök, szkópiai és nagyprépost, veszprémi	R. kat.	69	Nyitra	Nagyszombat, Pécs, Graz, jezsuita
1798. júl. 4-i főispáni beiktatás	6	Szányi Ferenc	c. püspök, dulcínói és nagyprépost, pécsi	R. kat.	58	Torna	Nagyszombat
1798. júl. 4-i főispáni beiktatás	7	Nagy Ferenc	kanonok, veszprémi	R. kat.	53	Nógrád	Nagyszombat, Pázmáneum
1798. júl. 4-i főispáni beiktatás	8	Szegedy János	prépost, felső-őrsi	R. kat.	57	Vas	Bécs, Kalocsa, jezsuita
1798. júl. 4-i főispáni beiktatás	9	Beznák Pál	kanonok, nyitrai	R. kat.	63	Nyitra	Pázmáneum, Nyitra
1798. júl. 4-i főispáni beiktatás	10	Winkler Mihály	kanonok, pécsi	R. kat.	71	Vas	Pécs
1798. júl. 4-i főispáni beiktatás	11	Painter Mihály	prépost, rátóti	R. kat.	45	Sopron	Trencsén, jezsuita
1800. máj. 20-i tisztújítás	2	Pierer József	c. püspök, tinnini	R. kat.	68	Sopron	Trencsén, jezsuita
1800. máj. 20-i tisztújítás	3	Szabó András	c. püspök, novi	R. kat.	62	Hont	Eger

1800. máj. 20-i tisztújítás	6	Zsolnay Dávid	kano- nok, veszpré- mi	R. kat.	57	Vas	Pázmá- neum, Nagy- szombat, pálos
1800. máj. 20-i tisztújítás	7	Koller József	kano- nok, pécsi	R. kat.	55	Mára- maros	Pisa, Pécs, Pozsony, Nagy- szombat
1807. márc. 9-i diétai kö- vetválasztás	2	Zsolnay Dávid	c. püs- pök, dulmi és tin- nini	R. kat.	64	Vas	Pázmá- neum, Nagy- szombat, pálos
1808. aug. 8-i tisztújítás és diétai követ- választás	2	Zsolnay Dávid	c. püs- pök, dulmi és tin- nini	R. kat.	65	Vas	Pázmá- neum, Nagy- szombat, pálos
1809. ápr. 27-i inszur- rekciós nagy- gyűlés	156	Meier János	kano- nok, Ba- bócsai járás- béli nemes	R. kat.	?	N. A.	N. A.
1812. márc. 18-i főispáni helytartó beiktatás	10	Babits András	kano- nok, veszpré- mi	R. kat.	60	So- moggy	Graz, Nagy- szombat
1812. márc. 18-i főispáni helytartó beiktatás	11	Külley János	kano- nok, veszpré- mi	R. kat.	49	Tolna	Veszprém, Po- zsony
1812. márc. 18-i főispáni helytartó beiktatás	12	Tulok Ferenc	kano- nok, veszpré- mi	R. kat.	?	N. A.	Veszprém
1812. márc. 18-i főispáni helytartó beiktatás	13	Dőry Gábor	kano- nok, pécsi	R. kat.	59	Tolna	N. A.

1812. márc. 18-i főispáni helytartó beiktatás	14	Koller Ignác	esperes, nágocsi	R. kat.	52	Vas	Pozsony, Veszprém, ferences
1812. márc. 18-i főispáni helytartó beiktatás	15	Nyitrai Imre	esperes, szigetvári	R. kat.	?	N. A.	N. A.
1812. márc. 18-i főispáni helytartó beiktatás	16	Geren- csér Mihály	esperes, csökölyi	R. kat.	64	Tolna	Buda, Veszprém
1812. márc. 18-i főispáni helytartó beiktatás	17	Parragh László	plébá- nos, göllei	R. kat.	48	Zala	Pozsony
1812. márc. 18-i főispáni helytartó beiktatás	59	Tor- mássy János	szupe- rinten- dens	Ref.	67	Pest-Pi- lis-Solt	Genf, Debrecen
1812. márc. 18-i főispáni helytartó beiktatás	60	Vásár- helyi Sámuel	prédi- kátor, csoko- nyai	Ref.	?	Pest-Pi- lis-Solt	Debrecen
1812. márc. 18-i főispáni helytartó beiktatás	61	Vörös Márton	prédi- kátor, szóládi	Ref.	?	N. A.	N. A.
1812. márc. 18-i főispáni helytartó beiktatás	62	Csicsai András	prédi- kátor	Ref.	?	N. A.	N. A.
1813. aug. 23-i tisztújít- ás	15	Külley János	kano- nok, veszpré- mi	R. kat.	50	Tolna	Veszprém, Po- zsony
1813. aug. 23-i tisztújít- ás	16	Mayer Ferenc	kano- nok, győri	R. kat.	?	N. A.	N. A.
1817. okt. 8-i tisztújítás	2	Bésán Ignác	kano- nok, pécsi	R. kat.	?	Baranya	Buda, Nagy- szombat, Pécs

1817. okt. 8-i tisztújítás	3	Horváth János	kano- nok, veszpré- mi	R. kat.	48	Zala	Pozsony
1817. okt. 8-i tisztújítás	21	Koller Ignác	plébá- nos, nágocsi	R. kat.	57	Vas	Pozsony, Veszprém, ferences
1817. okt. 8-i tisztújítás	22	Parragh László	plébá- nos, göllei	R. kat.	53	Zala	Pozsony
1817. okt. 8-i tisztújítás	23	Molnár Ágoston	plébá- nos, kadar- kúti	R. kat.	27	Vas	Veszprém, Győr
1817. okt. 8-i tisztújítás	24	Galamb György	plébá- nos és gimná- ziumi exhor- tátor, kapos- vári	R. kat.	31	Somogy	Veszprém, Győr
1817. okt. 8-i tisztújítás	75	Kiss Bálint	prédi- kátor, csökölyi	Ref.	47	Somogy	Jéna, Debrecen
1817. okt. 8-i tisztújítás	76	Szigeti Péter	prédi- kátor, szennai	Ref.	?	Komárom	Debrecen
1822. dec. 16-i főispáni helytartó beiktatás	4	Szmodits János, I.	kano- nok, veszpré- mi	R. kat.	51	Somogy	Veszprém
1822. dec. 16-i főispáni helytartó beiktatás	5	Koller Ignác	kano- nok, veszpré- mi, címze- tes	R. kat.	62	Vas	Pozsony, Veszprém, ferences
1822. dec. 16-i főispáni helytartó beiktatás	26	Parragh László	plébá- nos, göllei és táblabí- ró	R. kat.	58	Zala	Pozsony

1822. dec. 16-i főispáni helytartó beiktatás	27	Szűcs István	plébános, mernyei és táblabíró	R. kat.	44	Somogy	Veszprém, Pozsony, Nagyszombat
1822. dec. 16-i főispáni helytartó beiktatás	28	Pongrácz József	plébános, hetesi és táblabíró	R. kat.	44	Somogy	Veszprém
1822. dec. 16-i főispáni helytartó beiktatás	37	Pátzai Ferenc	plébános, ságvári	R. kat.	44	Veszprém	Veszprém
1822. dec. 16-i főispáni helytartó beiktatás	38	Imre László	plébános, csokonyai	R. kat.	43	Sopron	Veszprém, Szombathely
1824. máj. 3-i tisztújítás	2	Bésán Ignác	kanoнок, pécsi	R. kat.	?	Baranya	Buda, Nagyszombat, Pécs
1824. máj. 3-i tisztújítás	3	Horváth János	kanoнок, veszprémi	R. kat.	55	Zala	Pozsony
1824. máj. 3-i tisztújítás	4	Szmodits János, I.	kanoнок, veszprémi	R. kat.	53	Somogy	Veszprém
1824. máj. 3-i tisztújítás	5	Ruszek József	apát, hahóti	R. kat.	45	Veszprém	Pozsony, Veszprém
1824. máj. 3-i tisztújítás	6	Koller Ignác	kanoнок, veszprémi, címzetes	R. kat.	64	Vas	Pozsony, Veszprém, ferences
1824. máj. 3-i tisztújítás	92	Parragh László	plébános, göllei	R. kat.	60	Zala	Pozsony

1824. máj. 3-i tisztújítás	93	Hosszú Márton	plébános, kaposvári	R. kat.	41	Somogy	Pécs
1824. máj. 3-i tisztújítás	94	Molnár István	plébános, toponári	R. kat.	32	Vas	N. A.
1824. máj. 3-i tisztújítás	95	Somogyi József	plébános, szentbalázsi	R. kat.	44	Somogy	Veszprém, Pozsony, Nagyszombat
1824. máj. 3-i tisztújítás	96	Zubánovics Mátyás	plébános, mozsogói	R. kat.	60	N. A.	N. A.
1824. máj. 3-i tisztújítás	97	Góczy Konrád	plébános, szigetvári	R. kat.	42	Bodrog	Pécs
1824. máj. 3-i tisztújítás	98	Papp József	plébános, igali	R. kat.	49	Veszprém	Veszprém, Pozsony
1824. máj. 3-i tisztújítás	99	Szmodits János, II.	plébános, kutasi	R. kat.	38	Somogy	Veszprém, Kalocsa
1824. máj. 3-i tisztújítás	100	Pongrácz József	plébános, hetesi	R. kat.	46	Somogy	Veszprém
1824. máj. 3-i tisztújítás	101	Szita György	plébános, szőlősgyőröki	R. kat.	56	Somogy	Veszprém
1824. máj. 3-i tisztújítás	102	Vásárhelyi Sámuel	senior, csokonnyi	Ref.	?	Pest-Pilis-Solt	Debrecen
1824. máj. 3-i tisztújítás	103	Kiss Bálint	prédikátor, csökölyi	Ref.	54	Somogy	Jéna, Debrecen

1824. máj. 3-i tisztújítás	104	Mezei István	prédikátor, kálmáncai	Ref.	51	Somogy	N. A.
1824. máj. 3-i tisztújítás	105	Benedek József	prédikátor, zádori	Ref.	45	Máramaros	Pápa
1824. máj. 3-i tisztújítás	106	Barla Dániel	prédikátor, gigei	Ref.	58	Somogy	Debrecen
1824. máj. 3-i tisztújítás	107	Vörös Márton	prédikátor, szőládi	Ref.	?	?	N. A.
1824. máj. 3-i tisztújítás	108	Nagy Antal	prédikátor, petten-di	Ref.	32	Somogy	Debrecen
1825. aug. 16-i főispáni beiktatás és követválasztás	2	Szmodits János, I.	kánok, veszprémi	R. kat.	54	Somogy	Veszprém
1825. aug. 16-i főispáni beiktatás és követválasztás	3	Miskolczy András	kánok, pécsi	R. kat.	48	Bars	Pécs, Pozsony
1828. jún. 30-i tisztújítás	2	Nagy János, felsőöri	kánok, pécsi	R. kat.	51	N. A.	N. A.
1828. jún. 30-i tisztújítás	3	Szmodits János, I.	kánok, veszprémi	R. kat.	57	Somogy	Veszprém
1828. jún. 30-i tisztújítás	4	Ruszek József	apát, hahóti	R. kat.	49	Veszprém	Pozsony, Veszprém
1828. jún. 30-i tisztújítás	76	Ballér István	esperes, porrog-szentkirályi	Ev.	68	Vas	Sopron (ev. líceum)

1828. jún. 30-i tisztújítás	77	Hosszú Márton	plébános, kaposvári	R. kat.	45	Somogy	Pécs
1830. aug. 3-i alispán- és diétai követ- választás	17	Szmodits János, I.	kano- nok, veszpré- mi	R. kat.	59	Somogy	Veszprém
1830. aug. 3-i alispán- és diétai követ- választás	18	Horváth Pál	apát, tihanyi	R. kat.	77	Zala	Bécs, bencés
1830. aug. 3-i alispán- és diétai követ- választás	49	Parragh László	esperes, göllei	R. kat.	66	Zala	Pozsony
1830. aug. 3-i alispán- és diétai követ- választás	50	Pongrácz József	esperes, hetesi	R. kat.	52	Somogy	Veszprém
1830. aug. 3-i alispán- és diétai követ- választás	51	Imre László	esperes, csokoni	R. kat.	51	Sopron	Veszprém, Szombat- hely
1830. aug. 3-i alispán- és diétai követ- választás	52	Tomor János	esperes, marcali	R. kat.	50	Veszprém	Veszprém, Nagy- szombat
1830. aug. 3-i alispán- és diétai követ- választás	53	Szűcs István	esperes, meryei	R. kat.	52	Somogy	Veszprém, Pozsony, Nagy- szombat
1830. aug. 3-i alispán- és diétai követ- választás	54	Papp József	esperes, igali	R. kat.	55	Veszprém	Veszprém, Po- zsony
1830. aug. 3-i alispán- és diétai követ- választás	55	Budai Pál	senior, bel- ső-somogyi	Ref.	59	Komárom	Jéna, Debrecen